

Kerala Board

Question Paper

2024

aglasem.com

SY-518

Reg. No. :

Name :

SECOND YEAR HIGHER SECONDARY EXAMINATION, MARCH 2024

Part – III

Time : 2½ Hours

SANSKRIT SAHITYA

Cool-off time : 15 Minutes

(Optional)

Maximum : 80 Scores

निर्देशाः

- 15 निमेषाः समाश्वाससमयः । प्रश्नान् पठितुम् इच्छानुसारं चयितुम्, उत्तराणि क्रमीकर्तुं च अयं समयः उपयोक्तव्यः ।
- प्रश्नस्य निर्देशान् सश्रद्धं पठित्वा अवगम्य च उत्तराणि लेखनीयानि ।
- प्रश्नानाम् अङ्काः तत्र-तत्र दत्ताः । उत्तरलेखनाय समयः अङ्काः च परिगणनीयाः ।

നിർദ്ദേശങ്ങൾ :

- 15 മിനിറ്റ് സമാശ്വാസ സമയമാണ്. ഈ സമയം ചോദ്യങ്ങൾ വായിക്കുന്നതിനും ഇഷ്ടമുള്ള ചോദ്യങ്ങൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനും ഉത്തരങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിനും ഉപയോഗിക്കാം.
- ഓരോ ചോദ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വായിച്ചു മനസ്സിലാക്കിയ ശേഷം ഉത്തരമെഴുതുക.
- ഓരോ ചോദ്യത്തിനുമുള്ള സ്കോർ അതോടൊപ്പം നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഉത്തരമെഴുതുമ്പോൾ സമയവും സ്കോറും പരിഗണിക്കണം.

1-8 പ്രശ്നാനാമു ത്തരാണി കോഢകാതു നിർധാരിയു ലിഖത ।

(1 മുതൽ 8 വരെ ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം ബ്രാക്കറ്റിൽ നിന്നും എടുത്തെഴുതുക.

1 സ്കോർ വീതം)

(8 × 1 = 8)

1. കുചേലേന ഉപാനീതമു ഉപായനം കിമു ?
(പൃതുക്, വസ്ത്രം, ധനമു)
2. “നാഹം ശൗരിർന ഖലു മുസലീ” – അത്ര ശൗരി ഇതി പദസ്യ അർത്ഥഃ കഃ ?
(ബലരാംഃ, അർജുനഃ, ശ്രീകൃഷ്ണഃ)
3. “അർത്ഥഗൗരവമു” – ഇതി കസ്യ വിശേഷണം ഭവതി ?
(മാഘസ്യ, ഭാരവഃ, കാലിദാസസ്യ)
4. മൃച്ഛകടികസ്യ വിദ്വേഷകസ്യ നാമ കിമു ?
(വസന്തകഃ, മൈത്രേയഃ, രാംഃ)
5. നവഭാരതസ്യ കർതാ കഃ ?
(ടാഗോർഃ, മുതുകുലംശ്രീധരഃ, ഭാരവിഃ)
6. യത്ര വിനിർഭയമുദയതി _____ ।
(ശിരഃ, ചിന്താ, ഹൃദയം)
7. വരതന്തുശിഷ്യഃ കഃ ?
(കൗത്സഃ, ചാരുടതഃ, ഗാന്ധിഃ)
8. ധ്വനिसिद्धान्तस्य उपज्ञाता कः ?
(ഭരതഃ, വാമനഃ, അനന്ദവർധനഃ)

9 – 12 പ്രश्നാനാമുതരാണി ലിഖത । പ്രത്യേകസ്യ പ്രश्നस्य द्वौ अङ्कौ ।

(9 മുതൽ 12 വരെ ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം എഴുതുക. 2 സ്കോർ വീതം)

(4 × 2 = 8)

9. പ്രदत्तयो: पदच्छेदं लिखत ।

(क) नष्टास्तनूजा: - _____ + _____ ।

(ख) इत्युच्चै: - _____ + _____ ।

10. प्रदत्तयो: एकपदं लिखत ।

(क) प्रशमम् अस्य अस्ति इति ।

(ख) द्वि: जायन्ते इति ।

11. सन्धत्त -

(क) शोकाग्नि: + न = _____ ।

(ख) निवास: + चिन्तायां = _____ ।

12. प्रदत्तयो: विग्रहवाक्यं लिखत ।

(क) महितामृतलक्ष्य: ।

(ख) कदर्थितचित्त: ।

13-15 प्रश्नेषु द्वयो: उत्तरं लिखत । प्रत्येकस्य त्रय: अङ्का: ।

(13 മുതൽ 15 വരെ ചോദ്യങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും 2 എണ്ണത്തിന് ഉത്തരം എഴുതുക.

3 സ്കോർ വീതം)

(2 × 3 = 6)

13. अध: प्रदत्तं गद्यभागं पठित्वा क्त्वान्त-ल्यबन्त - तुमुन्नन्तपदानि चित्वा लिखत ।

श्वेतकेतु: गुरुदक्षिणां दत्त्वा स्वभवनं प्रतिन्यवर्तत । किन्तु पितु: निर्देशम् अनुसृत्य अन्यत् गुरुकुलं गन्तुम् ऐच्छत् ।

क्त्वान्तम्	ल्यबन्तम्	तुमुन्नन्तम्
.....		

14. प्रदत्तं गद्यभागं रेखङ्गितपदानां स्थाने समानार्थकपदानि पेटिकात: चित्वा गद्यभागं पुनर्लिखत ।

इदं काव्यं कवि नाम्ना व्यपदिश्यते । अनेन व्यपदेशेन कवेरस्य अनुपमं प्रतिभा विलासं द्योत्यते ।

अभिधानेन, अतुल्यं, प्रकाशते, पठनेन

15. आशयं पद्यांशेन सह योजयित्वा लिखत ।

क	ख
(1) राजा विश्वजित् नामकं यागं कृत्वा कोषं शून्यमकरोत् ।	(1) स मृन्मये वीतहिरण्मयत्वात् पात्रे निधायार्घ्यमनर्घशीलः ॥
(2) सः तपोधनं विधिवत् अर्चयित्वा स्वीकरोति ।	(2) तमध्वरे विश्वजिति क्षितीशं निश्शेषविश्राणितकोषजातम् ।
(3) सः मृन्मयपात्रे अर्घं निधाय ।	(3) तमर्चयित्वा विधिवद्विधिज्ञः तपोधनं मानधनाग्रयायी ।
	(4) प्रातः प्रयाणाभिमुखाय तस्मै सविस्मय कोशगृहे नियुक्तः ।

16-19 प्रश्नेषु त्रयाणाम् उत्तराणि लिखत । प्रत्येकं चत्वारः अङ्काः ।

(16 മുതൽ 19 വരെ ഉള്ള ചോദ്യങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും 3 എണ്ണത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക.

4 സ്കോർ വീതം)

(3 × 4 = 12)

16. अधः प्रदत्तं श्लोकं पठित्वा श्रीकृष्णस्य शासनाकाले द्वारकायाः अवस्थामधिकृत्य एकां टीकां लिखत ।

विहितभुवनभद्रे वसुभद्रे धरित्री
भरहरणविनिद्रे भूरिकारुण्यसान्द्रे ।
न परमखिललोकाः द्वारवत्यां जगत्या-
मुदधिवलयवत्यां हृष्टपुष्टाः बभूवुः ॥

17. सूचनां पठित्वा “महितामृतं” नाम पाठभागम् अधिकृत्य एकां टिप्पणीं लिखत ।

सूचना : ● नवभारतम्
● भारतस्य स्वातन्त्र्य आन्दोलनम् ।
● महात्मागान्धिनः संघटना प्रवर्तनम् ।

18. अधः प्रदत्तान् सम्भाषणांशान् मलयाल भाषया आङ्ग्लभाषया वा अनुवदत ।

चारुदत्तः - सखे मैत्रेयः, स्वागतम् आस्यताम्
विदूषकः - यद् अज्ञापयति भवान् (उपविश्य) को विशेषः ।
चारुदत्तः - नूतनः विशेषः नैव अस्ति ।
भवान् कुशली वा ?
विदूषकः - आम् ! भवतः कृते
जातिकुसुमवासिनः चूर्णवृद्धेन प्रवारकमेकम् अनुप्रेषितः ।

19. अधः प्रदत्तं श्लोकं पठित्वा गद्यक्रमं पूरयत ।

तवार्हतो नाभिगमेन तृप्तं

मनो नियोगक्रिययोत्सुकं मे ।

अप्याज्ञया शासितुरात्मनो वा

प्राप्तोऽसि संभावयितुं वनान्माम् ॥

आर्हतः तव मे मनः न किन्तु नियोगक्रियया उत्सुकं मां आत्मनो वा
आज्ञया अपि वनात् प्राप्तः असि ॥

20-24 प्रश्नेषु चतुर्णाम् उत्तराणि लिखत । प्रत्येकस्य पञ्च अङ्काः ।

(20 മുതൽ 24 വരെ ഉള്ള ചോദ്യങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും 4 എണ്ണത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക.

5 സ്കോർ വീതം)

(4 × 5 = 20)

20. अधः प्रदत्तं पद्यं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

कुचेलनाम भवतः सतीर्थ्यतां

गतः स सन्दीपनिमन्दिरे द्विजः ।

त्वदेकरागेण धनादिनिस्पृहो

दिनानि निन्ये प्रशमी गृहाश्रमी ॥

(क) कुचेलः कस्य सतीर्थ्यः भवति ?

(ख) “गृहाश्रमी” इति पदस्य विग्रहवाक्यं लिखत ।

(ग) कृष्ण – कुचेलयोः कस्य मन्दिरे सतीर्थ्यतां गतः ?

(घ) श्लोकस्य आशयं स्ववाक्यैः लिखत ।

21. यथोचितं योजयत ।

रसपद्धतिः – कुन्तकः

अलङ्कारपद्धतिः – आनन्दवर्धनः

रीतिपद्धतिः – भरतमुनिः

ध्वनिपद्धतिः – वामनः

वक्रोक्तिपद्धतिः – भामहः

22. अधः प्रदत्तं गद्यभागं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

काव्यं गद्यं-पद्यं मिश्रं चेति त्रिविधमस्ति । गद्यसाहित्येषु परमश्रेष्ठं काव्यं भवति कादम्बरी । बाणभट्टः अस्य कर्ता । “कादम्बरीरसज्ञाने आहारोऽपि न रोचते” इति प्रथाप्रसिद्धमेव । अनन्ताचार्यः कादम्बर्याः पुनराख्यानं कृत्वा ‘चन्द्रापीडचरितम्’ इति नाम्ना समाकलितम् । श्वेतकेतोः पुत्रः पुण्डरीकः अस्य काव्यस्य नायकः भवति । महाश्वेता अस्य काव्यस्य नायिका च भवति ।

(क) काव्यं कति विधमस्ति ?

(ख) कादम्बर्याः कर्ता कः ?

(ग) कादम्बर्याः पुनराख्यानस्य नाम किम् ?

(घ) पुण्डरीकः कस्य पुत्रः भवति ?

(ङ) कस्याः रसज्ञाने आहारोऽपि न रोचते ?

23. अधः प्रदत्तं गद्यभागं पठित्वा टागोर् महाशयस्य जीवितरूपरेखा (profile) लिखत ।

रवीन्द्रनाथटागोर् महोदयः 1861 तमे वर्षे कोल्कत्ता देशे जनिमलभत । पण्डितश्रेष्ठोऽयम् । अस्य प्रमुखाः कर्मरंगाः कला-सांस्कृतिक-साहित्यरचनाः च आसीत् । गीताञ्जलिः, मानसि, चित्रांगदः सेनार्तारि चास्य प्रमुखाः कृतयः भवन्ति । 1913 तमे वर्षे तस्य गीताञ्जल्याः नोबल् पुरस्कारेण समादृतः । 1941 तमे वर्षे सः दिवंगतः ।

जीवितरूपरेखा (Profile)	
नाम	: रवीन्द्रनाथटागोरः ।
जन्मवर्षः	: ।
जन्मदेशः	: ।
कर्मरंगाः	: ।
कृतयः	: ।
पुरस्कारः	: ।
दिवंगतवर्षः	: 1941 तमे वर्षे ॥

24. अधः प्रदत्तं पद्यं पठित्वा सूचनानुसारं व्याख्यानं कुरुत ।

भारताः वयमुदञ्चितधैर्यं

व्यूहमाप्य परिपन्थिजनेभ्यः ।

मोक्तुमात्मगुणपुष्टिं यतध्वम्

कीर्तिरिव मनुजेष्वभिकाम्या ॥

सूचना : • अन्वयः • अन्वयार्थः • सारः ।

25-28 പ്രശ്നേഷു ത്രയാണാമു തുതരാണി ലിഖത । പ്രത്യേകസ്യ ഷട്ടു അങ്കാ: ।

(25 മുതൽ 28 വരെ ചോദ്യങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും മൂന്നു ഏണ്ണത്തിന് ഉത്തരം എഴുതുക.

6 സ്കോർ വീതം)

(3 × 6 = 18)

25. അധ: പ്രദതം ശലോകം പഠിത്വാ സൂചനാനുസാരമു അസ്വാദനരീകാं ലിഖത ।

തമര്യിത്വാ വിധിവദ്വിധിജ്ഞ:

തപോധനം മാനധനാഗ്രയാധീ ।

വിശാമ്പതിവിഷ്ണുഭാജമാരാത്

കൃതാജ്ഞി: കൃത്യവിദിത്യുവാച ॥

സൂചനാ : • അമുഖമു • അശയമു • അസ്വാദനമു

26. കതാസ്തമ്ബാന് ക്രമീകുരുത ।

- പഠിതവ്യം ത്വയാ ന പഠിതമു ।
- ഉപഗമ്യ ഗുരുകുലം സ കുമാര: അതീതം സർവ്വം വൃത്താന്തമു അശ്രാവയതു ।
- ഗുരുദക്ഷിണാं ദത്വാ രാജധാനീം പ്രതിന്യവർതത ।
- യദാ അജാനാं സംഖ്യാ സഹസ്രാധികമു ഉപേഷ്യതി തദാ പ്രത്യാഗച്ഛതു ।
- കൗതുകേന ഹേതുനാ അജാനാं ഗണനാं കൃതവാന് ।
- ലോകജ്ഞസ്യ മന:ശാസ്ത്രനിപുണസ്യ മഹീപതേ: മുഖം മ്ലാനമു അഭവതു ।

27. അധ: പ്രദതാं സൂചനാं പഠിത്വാ ചാരുദത്തസ്യ സ്വഭാവമധികൃത്യ ഏകം ലഘൂപന്യാസം ലിഖത ।

സൂചനാ: • ശൂദ്രകസ്യ മൃച്ഛകടികമു ।

• നായക: ചാരുദത്ത: ।

• ദാരിദ്ര്യസ്യ ദുരവസ്താ ।

28. प्रदत्तं गद्यभागं पठित्वा संगृह्य लिखत ।

संस्कृतसाहित्ये काव्यं गद्यं-पद्यं मिश्रं चेति त्रिधाविभक्तुं शक्यते । गद्यसाहित्ये प्रमुखाः भवन्ति कथाग्रन्थाः आख्यायिकाः चरित्रकाव्यानि च । कविता मुक्तकानि महाकाव्यानि खण्डकाव्यानि च पद्यसाहित्ये अन्तर्भवन्ति । मिश्रं तु चम्पूकाव्यानि ।

गद्यपद्योभयस्वरूपं काव्यं चम्पूसंज्ञकम् । चम्पूकाव्ये सामान्यकथनं तु गद्येनैव कथ्यते । किन्तु विशेषकथनाय पद्यमाश्रियते । चम्पूकाव्यस्य प्रथमस्वतन्त्ररूपेण त्रिविक्रमभट्टस्य नलचम्पुरेव प्रथममुदेति । यशस्तिलकचम्पू, जीवन्धरचम्पू, रामायणचम्पू च प्रमुखाः चम्पूग्रन्थाः ।

अश्वतितिरुन्नाल् महाभागेन विरचितः प्रशस्तः चम्पूग्रन्थः भवति सन्तानगोपालम् । श्रीकृष्णस्य शासनाकाले संजाता एका घटना एव अस्य काव्यस्य इतिवृत्तम् । अहङ्कारयुक्तः अर्जुनः तु स्वयं नाशाभिमुखं गच्छतीति ज्ञात्वा कृष्णः तस्य अहंकारस्य उन्मूलनाशं कर्तुम् उद्यतः । पुनः अर्जुनः निर्मलमानसः सन् जीवितविजयं प्राप्नोति । तदेव सन्तानगोपाल-नामकस्य चम्पूकाव्यस्य सारः ॥

29-30 प्रश्नयोः एकस्य उत्तरं लिखत । अष्ट अङ्काः ।

(29 മുതൽ 30 വരെ ഉള്ള ചോദ്യങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും 1 എണ്ണത്തിന് ഉത്തരം എഴുതുക. 8 സ്കോർ.) (1 × 8 = 8)

29. अधः प्रदत्तां सूचनां पठित्वा बृहत्त्रयीम् अधिकृत्य एकम् उपन्यासं लिखत ।

सूचना – • पञ्चमहाकाव्यम् ।
• किरातार्जुनीयम् ।
• शिशुपालवधम् ।
• नैषधीयचरितम् ।

30. अधः प्रदत्तां सूचनां पठित्वा विचित्ररूपोऽनुग्रहः नाम पाठभागस्य कथां लिखत ।

सूचना – • नारायणीयम् ।
• भार्यायाः प्रेरणया कुचेलस्य द्वारकायात्रा ।
• कृष्णकुचेलयोः समागमः ।
• भगवदनुग्रहः ।
• कुचेलस्य सविशेषा भक्तिः ।

QUESTION PAPERS

GET PREVIOUS YEAR QUESTION PAPERS FOR ALL CLASSES FOR CBSE, ISCSE, ISC AND ALL ALL STATE BOARDS HERE AT [AGLASEM.COM](https://www.aglasem.com)

BOARD WISE

- **Andhra Pradesh Board Question Papers**
- **Assam Board Question Papers**
- **Bihar Board Question Papers**
- **Chhattisgarh Board Question Papers**
- **Goa Board Question Papers**
- **Gujarat Board Question Papers**
- **Haryana Board Question Papers**
- **Himachal Pradesh Board Question Papers**
- **J&K State Board Question Papers**
- **Jharkhand Board Question Papers**
- **Karnataka Board Question Papers**
- **Kerala Board Question Papers**
- **Madhya Pradesh Board Question Papers**
- **Maharashtra State Board Question Papers**
- **Manipur Board Question Papers**
- **Meghalaya Board Question Papers**
- **Mizoram Board Question Papers**
- **Nagaland Board Question Papers**
- **Orissa Board Question Papers**
- **Punjab Board Question Papers**
- **Rajasthan Board Question Papers**
- **Tamil Nadu Board Question Papers**
- **Telangana State Board Question Papers**
- **Tripura Board Question Papers**
- **Uttarakhand Board Question Papers**
- **Uttar Pradesh (UP) Board Question Papers**
- **West Bengal (WB) Board Question Papers**